

ZBOROVANJA**Simpozij o Rudolfu Badjuri**

Poljče, 1. 3. 2014

Združenje vojaških gornikov Slovenije in Večnacionalni center odličnosti za gorsko bojevanje Slovenske vojske sta v Centru za usposabljanje Ministrstva za obrambo Republike Slovenije organizirala priložnostni simpozij ob 50-letnici smrti uglednega Slovenca Rudolfa Badjure (1881–1963), ki je ob dejavnem udeleževanju na mnogih področjih zapustil vidno sled tudi v slovenski geografiji. Posvetovanje, ki ga je zasnoval, pripravil in vodil brigadir v pokoju Janez Kavar, je podalo vsebinsko zaokrožen pogled na široko paleto delovanja moža, ki mu glede pestrosti na Slovenskem le stežka najdemo primerljivo osebnost.

Življenje in delo Rudolfa Badjure, po katerem se od jeseni 2012 imenuje vojaški objekt na Rudnem polju na Pokljuki, je na zanimiv in privlačen način predstavilo devet strokovnjakov s področij zgodovine, vojskovanja, športa, jezikoslovja in geografije. Iz Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti sta aktivno sodelovala Ljudmila Bokal z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša in Matjaž Geršič z Geografskega inštituta Antona Melika. Predavateljem je prisluhnilo več deset pripadnikov Slovenske vojske in drugih zainteresiranih posameznikov. Organizatorja sta o dogodku pripravila bilten na 14 straneh, sicer pa se je gradiva nabralo toliko, da smo se na Geografskem inštitutu Antona Melika odločili pripraviti monografsko zasnovano publikacijo, ki bo v kratkem izšla v zbirki Geografija Slovenije.

Rudolf Badjura se je rodil 17. aprila 1881 v Litiji. Odraščal je kot drugi najstarejši med petimi brati, od katerih je poleg Rudolfa še najbolj znan filmski ustvarjalec Metod (1896–1971), med drugim direktor fotografije in snemalec drugega slovenskega celovečernega filma *Triglavske strmine*, posnetega leta 1932. Rudolf Badjura je po maturi v Ljubljani tamkaj v letih 1903–1905 služil tudi vojaški rok pri takratnem

DRAGO KLADNIK

Slika: Udeleženci simpozija o Rudolfu Badjuri v Poljčah.

27. pešpolku. Leta 1905 je v Pragi, kjer se je vključil tudi med tamkajšnje planince, na nemški trgovski akademiji obiskoval abiturientski tečaj, s katerim se je usposobil za komercialno službo v bankah in trgovskih podjetjih. Po vrnitvi v Ljubljano se je najprej zaposlil v Kmetijski posojilnici, sledila je računovodska služba pri lesnem trgovcu Hiengu, pozneje pa se je zaposlil pri Kranjskem deželnem odboru, kjer je delal do upokojitve. O njegovem zasebnem življenju je bolj malo znanega. Poleti leta 1914 se je poročil z Nemko Hildo Steinböck, s katero sta živela v Ljubljani. Po njeni smrti se je poročil s sestrično Avrelijo, ki ji je na ta način zagotovil dostojno preživljanje starosti. Leta 1963 je zbolel za pljučnico in septembra umrl.

Badjurovo delo in življenje sta bila tesno povezana predvsem s smučanjem, preživljanjem prostega časa v naravi, pisanjem turističnih vodnikov, zbiranjem ljudskega izrazja in zemljepisnih imen ter s skrbjo za slovenstvo. Štejemo ga za začetnika razvoja pohodniškega, planinskega in gorniškega turizma ter posledično športnega turizma v Sloveniji. Njegovemu življenju sta pomemben pečat vtisnili prva svetovna vojna in vojaška kariera. Po koncu vojne je sodeloval pri vojaškem prevratu v Ljubljani, saj je kot častnik novonastale Države Slovencev, Hrvatov in Srbov zagotavljal red in mir v Ljubljani (poimenovali so ga ljubljanski general Maister), pozneje pa je poveljeval alpski četi in bojih za severno mejo.

S smučanjem se je seznanil v avstrijski vojski leta 1911, pozneje pa se je udeležil dodatnih tečajev ter tudi sam postal učitelj smučanja in organizator smučarskih tečajev. Smučanje ga je tako navduševalo, da se je lotil tudi zbiranja domačega strokovnega izrazja. Svoja dognanja o strokovnem izrazju in tudi o poučevanju smučanja je objavil v več strokovnih delih. Badjuro smemo označiti tudi za turnega smučarja. Bil je med ustanovnimi člani družine Dren. Njeni člani so opravili številne zimske vzpone v hribe, spuste v kraške jame in posneli prenekatero čudovite fotografije, ki so jih širšim krogom predstavljali na predavanjih ter z njimi obogatili mnoge časopisne članke in knjige.

Badjuro je predvsem med svetovnima vojnama najbolj zaposlovalo pisanje turističnih vodnikov. V njegovi bibliografiji se jih je nabralo 17, ki so izšli v štirih različnih jezikih. Z njimi je z izjemo Primorja pokrila celotno ozemlje Slovenije. V njih opisuje in mestoma poetično predstavlja lepote svoje domovine. Je tudi avtor več kot tridesetih zemljevidov, med katerimi je največ planinskih (zanimivi so predvsem grebrenski zemljevidi), pomembna sta tudi kartografska prikaza Ljubljane in Maribora.

Z zornega kota geografije (več v članku Geografski opus Rudolfa Badjuro v naslednji številki GV) je pomemben predvsem Badjurov terminološki prispevek. Na svojih potovanjih po slovenskih pokrajinah je zbiral domače strokovno izrazje za površinske oblike in domača zemljepisna, predvsem ledinska imena. Svoja dognanja je leta 1953 objavil v knjigi *Ljudska geografija*, ki sta ji sledila dopolnjena izdaja in dodatek, vendar sta ostala v tipkopisu in sta zato v javnosti skoraj neznan.

V zbiranju domačih izrazov in imen ter spodbujanju ljudi k njihovi rabi namesto tujejezičnih ustreznice se v prvi vrsti zrcalita Badjurovo domoljubje in nasprotovanje vplivom germanizacije, ne glede na številne kritike, ki jih je bil ob tem deležen, saj je njegovo delo kmalu po izidu v strokovnih geografskih krogih precej »glasno« odmevalo. Kljub mnogim utemeljenim pripombam ima delo Rudolfa Badjuro za sodobno geografsko raziskovanje neprecenljiv pomen. Številni na terenu zbrani izrazi so dandanes med ljudmi že pozabljeni in prav Badjurova dela nam lahko pomagajo pri rekonstrukciji pokrajinskih značilnosti v preteklosti. Po več kot polstoletnem premoru od izida njegove *Ljudske geografije* je najbrž že napočil čas, da to delo in njegovi nadaljevanji v miru, neobremenjeno ponovno vzamemo v roke in jih, ne glede na mnoge arhaizme, ki jih prevevajo, dodatno kritično ovrednotimo.

Drago Kladnik

Tretji trienalni znanstveni posvet »Naravne nesreče v Sloveniji«

Ig, 27. 3. 2014

V četrtek, 27. marca 2014, je v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje Republike Slovenije na Igu potekal Tretji trienalni simpozij 'Naravne nesreče v Sloveniji', ki je bil podnaslovljen '(Ne)prilagojeni'. Na pobudo Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje bodo ti posveti od sedaj posvečeni nestorju preventivnega delovanja na področju naravnih nesreč, nekdanjemu uredniku revije Ujma in

MARKO ZAPLATIL

Slika 1: Predavanja so bila dobro obiskana. Prijavljenih je bilo prek sto udeležencev.

MARKO ZAPLATIL

Slika 2: V okviru posveta je potekal pogovor o aktualnih temah na področju naravnih nesreč na katerem so sodelovali (od leve): Blaž Komac (Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU), Damjan Oražem (Zavod za gozdove Slovenije), Ervin Vivoda (takratno Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) in Srečko Šestan (Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje), pogovor pa je povezoval Miha Pavšek (Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU).

dolgoletnemu direktorju Uprave Bojanu Ušeničniku (1942–2002), ki je že pred desetletji zaslutil, da je posebej za tako majhno in izpostavljeno državo, kot je Slovenija, nujno povezovanje vseh deležnikov, ki delujejo na področju naravnih nesreč. Plod dolgoletnega takšnega sodelovanja je tudi tokratni posvet, ki ga je organiziral Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU v sodelovanju z Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje in Slovensko akademijo znanosti in umetnosti. Udeležili so se ga številni geografi, meteorologi, geologi, vodarji, prostorski načrtovalci, psihologi, izvedenci za reševanje in zaščito, zelo pa smo bili veseli udeležbe predstavnikov Slovenskega zavarovalnega združenja.

Na posvetu se je zvrstilo petnajst predavanj (slika 1) ter pogovor o aktualnih temah na področju naravnih nesreč v Sloveniji (slika 2), rdeča nit posveta pa je bilo prilagajanje naravnim procesom. S posvetom smo opozorili tudi na dvajsetletnico krovnega zakona o naravnih nesrečah – Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list Republike Slovenije 64/1994; 51/2006), ter 60. letnico poplav na Celjskem (slika 3), ki so bile med drugim povod za bolj sistematično preučevanje naravnih nesreč, saj je šlo pri njihovi obravnavi za prvo celovito študijo (Melik 1954) kakšne naravne nesreče pri nas. Da so nekatere naravne nesreče na določenih območjih stalnica, nas opozarjata tudi desetletnica potresa v Zgornjem Posočju (12. julij 2004; M 4,9) in desetletnica uničujočega cunamija v jugovzhodni Aziji (26. december 2004), ki velja za eno najhujših naravnih nesreč v sodobni zgodovini.

Na programu je bilo pet uvodnih predavanj. Prvi je spregovoril gost iz Avstrije Gernot Koboltschnig (Interpraevent) o vlogi mednarodnega raziskovalnega združenja Interpraevent pri raziskovanju naravnih nesreč. Sledilo je predavanje Borisa Visočnika (Slovensko zavarovalno združenje) o naravnih nesrečah in zavarovalništvu v Sloveniji. Mari Jože Osredkar (Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani) je spregovoril o odgovornosti, Andrej Kranjc (Slovenska akademija znanosti in umetnosti) o ujmah na krasu, Blažo Đurović o objektivnem razvrščanju poplavno ogroženih območij na podlagi subjektivnih ocen, ter Jošt Sodnik (Vodnogospodarsko podjetje Kranj) s sodelavci o vodni infrastrukturi v Sloveniji.

V nadaljevanju dopoldneva sta sledili predavanji Mateja Müllerja (Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani) s sodelavci o katalogu poplavnih scenarijev kot strokovni podlagi za načrte

Slika 3: Poplave na Celjskem pred šestdeset leti so bile povod za prvo celovito študijo o kakšni naravni nesreči pri nas – sotočje Savinje (levo) in Voglajne (Anton Melik: Vzroki in učinki povodnji v geografski luči. Geografski vestnik 26 (1954), 51).

zaščite in reševanja ob poplavah ter Mojce Ravnikar Turk (Zavod za gradbeništvo Slovenije) s sodelavci o zagotavljanju varnosti vodnih pregrad.

V popoldanske delu je bilo na sporedu sedem predavanj. Marjana Lutman (Zavod za gradbeništvo Slovenije) s sodelavci je predstavil strokovne podlage za oceno potresne ogroženosti Mestne občine Ljubljana, Sašo Petan (Agencija Republike Slovenije za okolje) hidrološki prognostični sistem Agencije Republike Slovenije za okolje kot orodje za napovedovanje pretoka in vodostaja slovenskih rek, Jože Papež (Hidrotehnik) priporočila Alpske konvencije za prilagajanje podnebnim spremembam na območju Alp, Milivoj Gavrilov (Naravoslovno-matematična fakulteta Univerze v Novem Sadu) s sodelavci boj proti toči v Srbiji, Marko Polič (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani) s sodelavci pa o zavedanju vremenskih in podnebnih spremenljivosti pri prebivalcih Slovenije in njihovi pripravljenosti na ukrepanje. Na koncu je Manca Volk Bahun (Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU) predstavila spremljanje in napovedovanje naravnih nesreč na območju Srednjih Karavank s poudarkom na snežnih plazovih, Jasna Šinigoj (Geološki zavod Slovenije) pa nov državni sistem obveščanja prebivalstva o povečani verjetnosti pojavljanja zemeljskih plazov.

Zbrani forum po tradiciji na koncu posveta sprejme tudi nekaj sklepov. Naj izpostavimo ključne poudarke:

- **Pomen preventive:** Pomemben del naporov pri varstvu pred naravnimi nesrečami je preventiva, ki je čedalje pomembnejši del celostnega upravljanja z naravnimi nevarnostmi. Slovenija ima dobro razviti del upravljanja, ki neposredno sledi naravni nesreči, žal pa že kmalu po tem zmanjka »posluha« za popolno odpravo posledic in povrnitev v prvotno stanje oziroma sanacijo z namenom zagotavljanja vsaj enake stopnje varnosti, kot je bila pred vsakokratno nesrečo oziroma njenimi posledicami. Vloga stroke in znanosti (raziskav) ni le v analizi dogodka, temveč tudi v kakovostni in pravočasni preventivi v času »čakanja« na nov dogodek. Državna strateška politika bi ob strokovni in gmotni podpori lokalnim oblastem morala intenzivneje spodbujati izobraževanje ter raziskovalno dejavnost na področju varstva in zaščite pred naravnimi nesrečami.
- **Posledice prenosa odgovornosti od države k posameznikom in vloga zavarovanj:** Večina prebivalcev po tem, ko pride do naravne nesreče, ni pripravljena prevzeti svojega dela soodgovornosti za posledice naravnih nesreč, temveč prelaga odgovornost v veliki meri na državo. Država ima težave s finančnimi sredstvi. Tako na primer nima denarja za odpravo posledic poplav iz let 2010 in 2012, podobno pa bo najverjetneje tudi s sredstvi za kritje posledic letošnjih naravnih nesreč. V prihodnje bo morala država z ustreznimi spodbudami in strokovnimi podlagami prenesti skrb za varstvo in zaščito pred naravnimi nesrečami na posameznike. Prenos odgovornosti do posameznikov mora spremljati tudi prenos sredstev oziroma moči, pri čemer gre za finančno spodbujanje samozaščitnih ukrepov in zavarovanj. Slovenske zavarovalnice lahko bistveno povečajo delež tovrstnih zavarovanj, pri čemer bi jim morala stati ob strani država z ustreznimi normativi in stimulacijami oziroma olajšavami. Trenutno ima v Sloveniji zavarovalniško kritje le 10 % industrijske oziroma podjetniške infrastrukture in 60 % gospodinjstev. To pomeni, da kar 90 % podjetniške infrastrukture in 40 % gospodinjstev še vedno ostaja nezavarovanih. Vsaj za nekatere naravne nesreče bi bila na državni ali regionalni ravni priporočljiva uvedba obveznih zavarovanj po vzoru nekaterih držav v EU. Obvezno zavarovanje pomeni občutno nižje zavarovalne premije. K tovrstni vzdržnosti bi dodatno pripomogla tudi ustanovitev zavarovalniškega *pool*-a za kritje škod. Združiti je treba vse državne in zavarovalniške moči ter poiskati najboljšo obliko reševanja posledic naravnih nesreč. Zavarovalnice so, kot smo slišali na posvetu, pripravljene na skupno sodelovanje, tako pri škodah kot tudi na področju preventive in si želijo hitrih ukrepov v tej smeri.

Se pa ob prenosu odgovornosti z države na posamezne lastnike postavlja vprašanje vmesnih členov. Ali ne bi bilo bolj smotrno, da bi bil prenos postopen in bi šel najprej na občine – posebej zato, ker so občine odgovorne za urejanje prostora? V tem kontekstu je na področju preventive nujna vzpostavitev vmesne ravni med državno in lokalno, torej pokrajinske. Dobro izhodišče za to so lahko obstoječe izpostave Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

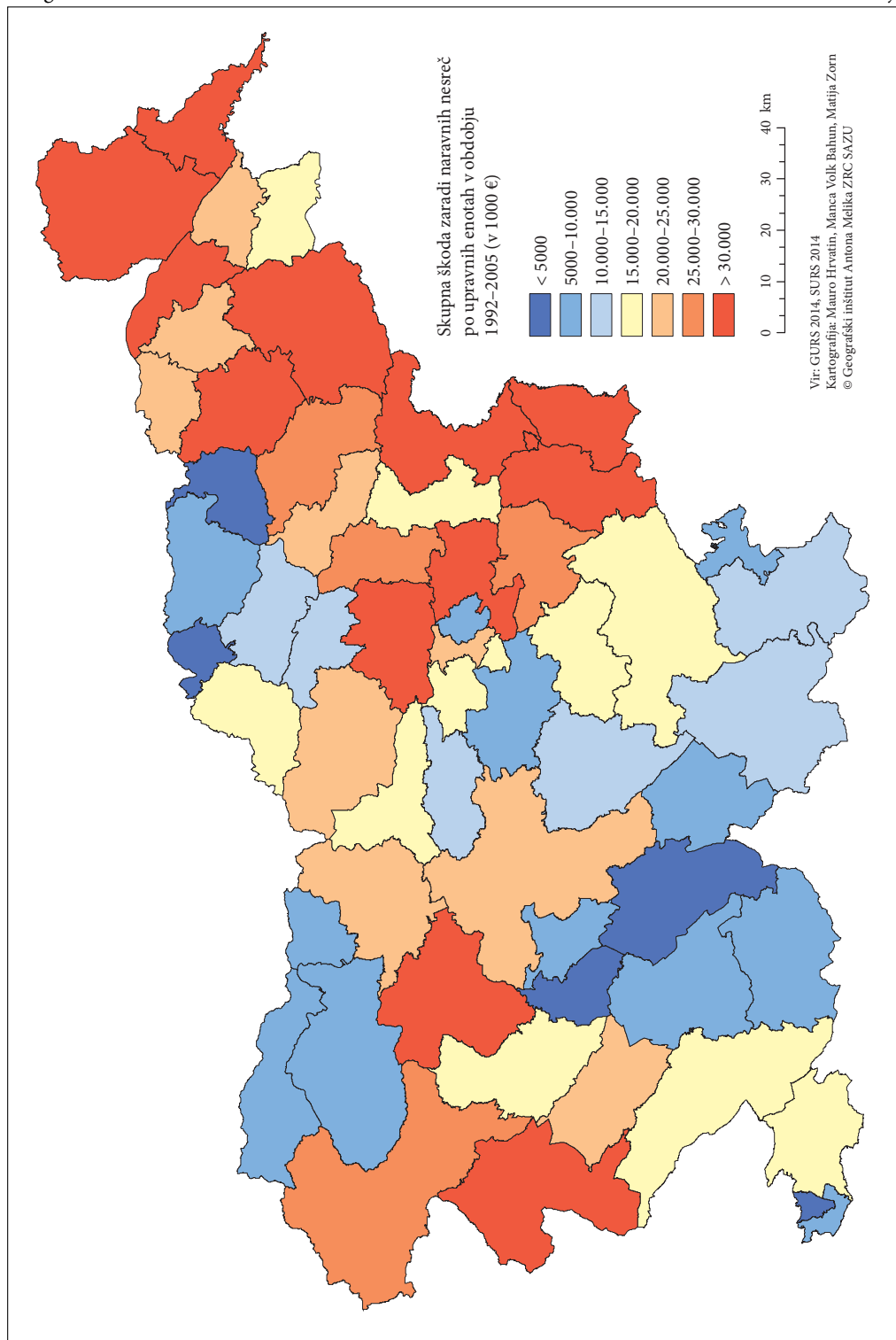
- **Preventiva in infrastruktura:** Na podlagi dolgoletnih izkušenj je očitno, da je treba prilagoditi način ocenjevanja škode po naravnih nesrečah. Preventiva in prilagajanje na naravne nesreče imata velik pomen na področju kritične infrastrukture, predvsem električnega omrežja – to je bilo predvsem izpostavljeno v luči velikega izpada na električnem omrežju zaradi žledu v začetku leta – saj je to temelj za uspešno delovanje drugih infrastrukturnih in oskrbnih podsistemov. V nekaterih primerih ob nezagotavljanju oskrbe z električno energijo lahko pride do učinka domin. Napeljave bi bilo smiselno na najbolj kritičnih odsekih premakniti oziroma napeljati pod zemljo. Ena od prioritet sanacije po žlednih ujmah mora biti tudi čiščenje vejevja in plavja v strugah hudourniških vodotokov, ki neočiščeni poplavlja jo še hitreje oziroma pri nižjem vodostaju, kot je bilo deloma vidno ob letošnjih jesenskih poplavalah.
- **Zemljevidi nevarnosti:** Nujno je poenotenje metodologije njihove izdelave, saj različne ustanove uporabljajo vsaka svojo ter spodbujanje njihove širše uporabe. Poleg tega ni dovolj, da imamo zemljevide nevarnosti zaradi naravnih procesov oziroma zemljevide ogroženosti zaradi različnih naravnih nesreč, temveč jih moramo stalno posodabljeti in dopolnjevati po novih ujmah. Značilen primer je lavinski kataster, ki »miruje« odkar so ga izdelali (podobno velja za kataster zemeljskih plazov), pa čeprav so bila v zadnjih letih obdelana nekatera nova območja, sprožili pa so se tudi številni novi plazovi.
- **Ocena vrednosti vodne infrastrukture in njeno vzdrževanje:** Treba je izdelati popolno evidenco vodne infrastrukture v Sloveniji, pri čemer je treba upoštevati tudi vprašanje metodologije vrednotenja starejših objektov in določanja realne višine sredstev za njihovo vzdrževanje. Na vodni infrastrukturi so nujna vzdrževalna dela, ki bodo posredno zagotovila večjo poplavno varnost, varstvo pred hudourniki, erozijo in plazovi. Kako zelo jo potrebujemo, so nam zopet pokazale letošnje jesenske poplave.
- **Pomen izobraževanja:** Izobraževanje in ozaveščanje sta vseživljenjska procesa, ki ne sodita zgolj v takšne in drugačne izobraževalne ustanove med učno-vzgojnim procesom, temveč tudi v vsakdanje življenje prek načina življenja oziroma življenjskega sloga.
- **Parcialno delovanje države in nujnost participativnega pristopa:** Nujna je dejavna vključitev vseh deležnikov (načelo participativnosti; država, občina, posamezniki, strokovnjaki), izziv pa je, kako to narediti v okolju, ki tega ne spodbuja – parcialno delovanje države in sistemov v njej. Več kot očitno je, da interdisciplinarnost ni nujna samo pri obravnavanju naravnih nesreč, temveč tudi pri vpeljevanju sistemskih sprememb za odgovornejše ravnanje v prihodnje. Na ravni države je nujen dogovor o prioritetah in delitvi odgovornosti, ki naj temelji na javnosti podatkov in informacij, povezanih z nevarnostjo zaradi naravnih nesreč in razpravo o možnih načinih sanacije, vključno z začasnim/trajnim umikom stavb ali prebivalcev iz nevarnih območij. S tem je povezano vprašanje o tem, kdo in zakaj dela tako imenovane strokovne podlage, na temelju katerih odgovorni organi sprejemajo (tudi) neodgovorne in vnapreje znane, a še kako pomembne odločitve v okviru prostorskega načrtovanja in kaj je storiti, da se to spremeni?
- **Zbiranje podatkov o škodi:** Od leta 2008 Statistični urad Republike Slovenije ne zbira več podatkov o neposrednih škodah ob naravnih nesrečah (slika 4). To pomeni, da za obdobje po tem težko podamo odgovor na vprašanje, katere naravne nesreče so v Sloveniji glede na škodo najbolj skrb vzbujajoče in kje.

Udeleženci posveta so prejeli tretjo monografijo iz knjižne zbirke 'Naravne nesreče' z naslovom '(Ne)prilagojeni' (glej predstavitev v rubriki Književnost te številke Geografskega vestnika) tako v tiskani kot elektronski različici (na CD-ju). Knjiga je prosto dostopna tudi na spletu: <http://zalozba.zrc-sazu.si/sites/default/files/9789612546755.pdf>.

Več informacij o preteklih in prihodnjih posvetovanjih je moč najti na spletnem naslovu: <http://giam.zrc-sazu.si/nns>.

Matija Zorn, Blaž Komac

Slika 4: Skupna škoda zaradi naravnih nesreč po upravnih enotah v obdobju 1992–2005. Ker je Statistični urad Republike Slovenije z letom 2008 prenehal zbirati tovrstne podatke, bomo v prihodnje težko celovito ocenili, kje narave nesreče povzročajo največ škode (Naravne nesreče 3 (2014), 200). ►

Prva evropska konferenca za izvajanje Skupnega programa med UNESCO in SCBD o biotski in kulturni raznovrstnosti

Firence, Italija, 8.–11. 4. 2014

Med 8. in 11. aprilom je v Firencah potekala Prva evropska konferenca o povezovanju biotske in kulturne raznovrstnosti v Evropi, na kateri so sodelovali predstavniki ICOMOS-a (Združenje za ohranjanje spomenikov in spomeniških območij, ang. *The International Council on Monuments and Sites*), IUCN-a (Svetovna zveza za varstvo narave, ang. *The International Union for Conservation of Nature*) in CBD-ja (Konvencija o biološki raznovrstnosti, ang. *Convention on Biological Diversity*). Konferenco so organizirali Medresorska raziskovalna enota o ohranjanju in upravljanju pokrajine in kulturne dediščine z Univerze v Firencah, UNESCO, Sekretariat Konvencije za biotsko raznovrstnost (SBD) in Mednarodna zveza gozdarskih raziskovalnih organizacij (IUFRO), podlaga za njeno izvedbo pa je Skupen program med UNESCO in Sekretariatom Konvencije za biotsko raznovrstnost (SCBD) o povezah med biotsko in kulturno raznovrstnostjo, ki je nastal leta 2010.

Namen konference je bil preučevanje biotske in kulturne raznovrstnosti na ravni pokrajine. Poseben poudarek je bil namenjen premisleku o tradicionalnih kmetijskih in gozdarskih upravljaljskih praksah, ki v pokrajini prispevajo pri vzpostavitvi in kreptvi biotske ter kulturne raznovrstnosti. Neizpodbitno dejstvo je, da so evropske pokrajine (še posebej podeželske) rezultat več sto let trajajočih interakcij med človekom in njegovim okoljem, vendar je odnos narava-kultura na ravni pokrajine le redko preučevan vzajemno in večplastno; največkrat se preučuje bodisi naravne ali pa samo kulturne vidike. Glavne teme konference so bile: 1) interakcije med kulturno in biotsko raznovrstnostjo ter identifikacija tovrstnih povezav v evropskem kontekstu, 2) zgodovinski razvoj vzorcev biotske raznovrstnosti, povezanih z naravnimi in kulturnimi pokrajinami, vključujoč akterje, dejavnike in procese, 3) tradicionalne kmetijske in gozdarske upravljaljske prakse, povezane z bio-kulturno raznovrstnostjo, 4) razvoj metod in pristopov za ocenjevanje povezav med biotsko in kulturno raznovrstnostjo ter posledično bio-kulturno raznovrstnostjo, 5) razvoj integriranih strategij upravljanja na ravni pokrajine in 6) izvedba mednarodnih, regionalnih ter nacionalnih sporazumov o kulturni in biotski raznovrstnosti. Najpomembnejši dosežek konference je brez dvoma sprejetje tako imenovane Firenška deklaracija o povezovanju biotske in kulturne pestrosti, ki je dostopna na http://landscapeunifi.it/images/pdf/UNESCO-CBD_JP_Florence_Declaration.pdf.

Slovenijo sem na konferenci zastopala podpisana z referatom *The nexus between landscape structures and traditional practices for cultural landscape management* (v soavtorstvu z Mimi Urbanc). Več informacij o konferenci je dostopnih na <http://landscapeunifi.it/en/call>, povzetki referatov pa na http://landscapeunifi.it/images/pdf/ABSTRACT_BOOK_LD.pdf.

Mateja Šmid Hribar

Letna konferenca Evropskega združenja geografov EUROGEO

Valletta, Malta, 16.–17. 5. 2014

Evropsko združenje geografov EUROGEO letošnje leto praznuje 35 let obstoja. V bogati zgodovini pomembno mesto zavzemajo tudi njihove konference. Letošnja dvodnevna konferenca je bila v sodelovanju z domačo univerzo organizirana v glavnem mestu Malte, v Valletti. Poleg uvodnih predstavitev, ki so jih pripravili Mei-Po Kwan, Vladimir Kolosov in Russell King, je bilo mogoče prisluhniti tudi obilici predavanj ostalih udeležencev, saj jih je bilo prek 80. Predavanja so bila razdeljena v vzporedne sekcije, in sicer štiri. Teme so bile izjemno raznolike, kar dokazuje pestrost in širino geografskega preučevanja pokrajine. V okviru predstavljenih tem je veliko prispevkov obravnavalo morsko obalo in morje, na primer: preučevanje obalnih »*geosite*-ov« v Furlaniji-Julijski krajini in na Malti, valovanje ob severovzhodni obali Jadranskega morja, naravne značilnosti malteške obale, premikanje skal na malteški obali pri Marsascali in drugo. Poleg prevladujočih maritimnih geomorfoloških tem pa so bila

ROK CIGLIČ

Slika 1: Valletta, glavno mesto Malte, je del večjega somestja in leži na polotoku.

ROK CIGLIČ

Slika 2: Ena izmed glavnih znamenitosti Malte so tudi mogočni apnenčasti klifi ter zanimive reliefne oblike. Na sliki so klifi v globigerinskih apnencih na otoku Gozo.

predstavljena tudi ostala aktualna naravno in družbenogeografska področja: klimatske spremembe, naravne nesreče, politične meje, prebivalstvo, promet, podeželje, geografski informacijski sistemi in drugo. Območja posamezne raziskave so bila večinoma omejena na posamezno državo ali manjša območja znotraj Evrope, nekaj prispevkov pa je bilo tudi s Severne in Srednje Amerike, Afrike, Azije in Avstralije. Poleg predavanj je bilo predstavljenih tudi okrog 30 posterjev.

Organizatorji so poskrbeli tudi za nekoliko bolj praktično posredovanje znanja, saj so organizirali tudi delavnice. Udeleženci smo se lahko seznanili z uporabo podatkov zaznanih s tehnologijo LIDAR, s praktičnimi nasveti za uspešno pisanje in objavljanje znanstvenih člankov v raznih uveljavljenih publikacijah ter z nekaterimi statističnimi metodami. Nekaj časa je bilo namenjenega tudi razpravi o nacionalnih šolskih sistemih. Kritika letošnje konference je vsekakor odpoved organiziranega strokovnega ogleda malteške pokrajine in obravnava nekaterih pojavov in procesov na terenu, kakor tudi delavnic na temo prijavljanja mednarodnih projektov (Horizon 2020) zaradi premajhnega števila prijavljenih.

Na konferenci smo s prispevki sodelovali tudi predstavniki slovenske geografije; Mateja Breg Valjavec je s posterjem predstavila uporabo daljinskega zaznavanja pri določanju kopenskih virov onesnaževanja morja (*Remote sensing of land based marine litter sources*), Milan Bufon je imel predavanje o Jadranskem morju kot potencialni evropski regiji prihodnosti (*The Adriatic: A European Region of the Future?*), Rok Ciglič pa je v soavtorstvu z Dragom Perkom in Maurom Hrvatinom predstavil prispevek o uporabi geografskih informacijskih sistemov pri pokrajinski klasifikaciji Slovenije (*Landscape classification with GIS – imagination or powerful geographer's tool?*). Vsi povzetki so na voljo na spletni strani konference (<http://www.eurogeo.nl/malta2014/draft-programme/>). Naslednji konferenci EUROGEO bosta predvidoma organizirani v Ankari (2015) in Malagi (2016).

Rok Ciglič

Druga mednarodna konferenca o terasiranih pokrajinah

Cusco, Peru, 14.–22. 5. 2014

Sredi maja je Peru kot ena najbolj prepoznavnih držav s terasiranimi pokrajinami gostil okrog 270 raziskovalcev, prostorskih načrtovalcev, kmetovalcev, kmetijskih svetovalcev in varuhov kulturne dediščine, predvsem kmetijskih teras. Konferenca je bila organizirana v kongresnem centru v Cuscu. Precej več kot gostov iz tujine je bilo domačih udeležencev, ki so prišli iz cele države, kjer je terasirane okrog 10.000 km² ozemlja, kar je sicer manj kot odstotek, a so terasirane pokrajine tako zgodovinsko kot novodobno zelo pomembna in zlahka prepoznavna pokrajinska prvina.

Terasiranje je v Peruju vezano že na razcvet inkovske civilizacije. Del takratnih teras še vedno služi svojemu nekdanjemu namenu, del je opuščen, nekaj teras se vzdržuje za turistične namene, vendar nimajo nikakršne kmetijske vloge, na nekaterih območjih pa so pobočja povsem na novo terasirana. Za upravljanje s terasiranimi pokrajinami je značilna kolektivna organiziranost, vezana vsaj na raven posameznega naselja, lahko tudi širše, pogosto na območje določene doline. Za kmetovanje na terasah je namreč zaradi skromne količine padavin nujno namakanje, tega pa je mogoče zagotoviti le z organiziranim dovajanjem vode z bolj namočenih gorskih območij. Kmetovalci za zagotovitev čim večje količine vode skrbijo tudi za območja nad 4000 m nadmorske višine, kjer se pasejo črede alpak, lam, vikunj in ovac. Od tam je voda speljana navadno po več kilometrov dolgih kanalih, od koder je po razvejenih manjših kanalih speljana na posamezna terasirana območja in tam na posamezne terase oziroma parcele. Skrb za vodo, gradnja in vzdrževanje namakalnih sistemov ter dogovarjanje za pravično razdelitev razpoložljive vode so izrazito kolektivno zasnovani, medtem ko je urejanje in vzdrževanje teras praviloma v domeni posamezne družine. Seveda si pri tem ljudje medsebojno pomagajo, v vsaki (večji) vasi pa je tudi nekaj mojstrov, ki se preživljajo prav s pripravo in obnavljanjem kulturnih teras. Takšna organiziranost zahteva močno socialno povezanost na podeželju, za katero je poleg dela značilno tudi živahno prostočasno dogajanje, v katerem se prepletajo prvine duhovnega in posvetnega.

DRAGO KLADNIK

Slika 1: Kakih 30 km severozahodno od Cusca so nenavadne, okroglo oblikovane inkovske terase v Morayu. Njihov namen ni povsem pojasnjen, najverjetneje pa so na terasah v različni globini Inki raziskovali vpliv mikroklimne na rast kulturnih rastlin, torej naj bi šlo za kmetijsko raziskovalno postajo.

DRAGO KLADNIK

Slika 2: Terasirana pokrajina v kanjonu Colca severno od Arequipa.

Zanimivo je, da se terase v Peruju tako v strokovnem kot laičnem okolju imenujejo *andenes*. Čeprav sem skušal razvozlati izvor in pomen tega poimenovanja, mi je uspelo razbrati le, da izraz ni neposredno povezan z imenom gorske verige Andi.

Način kmetovanja na terasah je zelo prikladen za ekološko kmetovanje, podjetni kmetovalci, ki v obdobju globalizacije ob povezanosti s sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo ter izboljševanjem prometne in energetske infrastrukture iz prej povsem samooskrbnega pridelovanja postopoma prehajajo na tržno usmerjeno kmetovanje, pa dogovorno postopoma uvajajo nov asortiman pridelkov. Ta seveda še vedno temelji na lokalni tradiciji, a se z žlahtnjenjem in bolj premišljenim pristopom, za kar imajo zaslugo državne ustanove, svetovalna služba in nevladne razvojne agencije, tudi ob podpori tujih strokovnjakov, ki so v Peruju našli drugi dom, večja donosnost in krepi tržna miselnost. Pričakovanja mlajših kmetovalcev so velika, upe pa polagajo predvsem v kvinojo, ki jo razglašajo za najbolj zdravo žito na svetu, in chio. Ti dve kulturni rastlini sta namenjeni predvsem za izvoz, medtem ko so številne vrste krompirja in koruze ter zelenjava poleg samooskrbe namenjene predvsem oskrbi večjih mest. Samo v živahnem glavnem mestu Lima živi že več kot 8,5 milijona ljudi, ki jih je treba nahraniti.

Udeleženci konference so si zastavili za cilj, da predstavijo globalni pomen terasiranih pokrajin kot pomembnega mehanizma v prilagajanju podnebnim spremembam, njihovo vlogo pri ohranjanju podežlja, podeželskega načina življenja in kakovostnega življenjskega okolja nasploh ter pomen kmetovanja na terasah za oskrbo s hrano. Oblikovani so bili naslednji tematski sklopi:

- upravljanje s prstjo in vodo, s tem povezane ekosistemske službe in podnebne spremembe,
- agrobiodiverziteti, prehranska neodvisnost in varna hrana,
- upravljanje z zemljišči in družbena organiziranost,
- tradicionalne ter sodobne tehnologije in orodja,
- vladne, državne in mednarodne politike ter lokalne kulture.

Pred štiridnevno konferenco v Cuscu so bile organizirane tri predkongresne ekskurzije, prva, tridnevna, v Sveto dolino Inkov (*Valle Sagrado de los Incas*) v zaledju Cusca, druga, štiridnevna, v tretje največje perujsko mesto Arequipa in s terasami na gosto prepređen kanjon Colca (*Valle del Colca*), tretja, šestdnevna, pa iz Lime v Cusco. Podpisani sem se udeležil tretje ekskurzije.

Najprej smo si ogledali edinstveni predinkovski namakalni sistem pri mestu Nazca, ki je svetovno znano po tamkajšnjih v puščavsko površje zarisanih črtah, prepoznavnih iz zraka. Poudarek ekskurzije je bil na obisku prometno razmeroma odmaknjenih terasiranih dolin Sondondo in Chicha Soras oziroma kmetovalcev v tamkajšnjih naseljih Andamarca, Pomococha in Pampachiri. Ogledali smo si tudi višinske pašnike, kjer voda v zakraselo notranjost prenika tudi v majhnih vrtačah, na plan pa vse leto prihaja v močnih kraških izvirih nekaj sto metrov nižje, kjer so se izoblikovale majhne zatrepne doline. Domačinom, ki so brezmejno hvaležni letoletni obdarjenosti z vodo, kraški značaj pokrajine ni jasen, bogate vodne zaloge pa vsaj deloma pripisujejo tudi nadnaravnim silam. Visoko nad mestom Abancay dobrih sto kilometrov zahodno od Cusca smo obiskali družinsko ekološko kmetijo. Njeni člani kmetujejo na povsem na novo terasiranem pobočju, dva sinova študirata agronomijo, mati pa pridelke prodaja v mestu, kamor odhaja trikrat tedensko peš, kar je za naše sodobne pojme nepredstavljen napor.

Druga mednarodna konferenca je pomemben dosežek neformalnega Mednarodnega združenja o terasiranih pokrajinah (*International Alliance for Terraced Landscapes*, ITLA), ustanovljenega leta 2010, med prvo tovrstno konferenci v prefekturi Honghe na jugu Kitajske. Predseduje ji nemško-perujski antropolog Timmi Tilmann. Eden njenih glavnih namenov je v svetovnem merilu identificirati terasirane pokrajine in povezati različne skupine ljudi, ki se tako ali drugače ukvarjajo z njimi. S tem ITLA spodbuja raziskovanje (študije primerov, kreiranje podatkovnih baz, ustvarjanje bibliografij, izdajanje publikacij), identificira raziskovalce, ki preučujejo terasirane pokrajine in ljudi, ki v njih živijo in se z obdelovanjem teras preživljajo. Pod okriljem ITLE bo organizirana tudi tretja mednarodna konferenca o terasiranih pokrajinah, ki bo predvidoma jeseni 2016 v Italiji.

Drago Kladnik

Sklepna konferenca mednarodnega projekta CHERPLAN

Videm, Italija, 28.–29. 5. 2014

Junija se je iztekla mednarodni projekt CHERPLAN (Krepitev kulturne dediščine z okoljskim načrtovanjem in upravljanjem), ki ga je prek Programa transnacionalnega sodelovanja za Jugovzhodno Evropo sofinanciral Evropski regionalni razvojni sklad.

6. marca smo partnerje gostili na delovnem sestanku v Ljubljani, kjer smo opredelili naloge do zaključka projekta ter dorekli vsebino za sklepno konferenco. Na njej smo se srečali predstavniki projektnih partnerjev ter širša strokovna javnost iz sedmih evropskih držav ter obravnavali pereča vprašanja varstva kulturne dediščine ter rezultate, s katerimi je postregel projekt.

Po pozdravnem nagovoru gospe Serene Cutrano iz Dežele Furlanija-Juljska krajina je gospod Johannes Gabriel iz Skupnega tehničnega sekretariata Programa Jugovzhodna Evropa orisal pomen projekta CHERPLAN za program ter predstavil spremembe, ki bodo Program Jugovzhodna Evropa doletele z novo finančno perspektivo. Nato je upravljavka UNESCO-ve dediščine v Bambergu, gospa Patricia Alberth, predstavila povezave med kulturno dediščino in družbenoekonomskim razvojem, gospa Stefania Troiano pa vlogo kulturne dediščine pri gospodarski revitalizaciji in revitalizaciji pokrajin.

V drugem sklopu konference so projektni partnerji predstavili rezultate na ravni projekta in dosežke s pilotnih območij, sklepi del pa je bil namenjen oblikovanju projektnih partnerstev in idej za morebitne nove prijave projektov s področja kulturne dediščine.

Rezultati projekta so dosegljivi na spletni strani projekta (<http://www.cherplan.eu/>), bistveni poudarki pa so predstavljeni tudi v knjigi *Managing Cultural Heritage Sites in Southeastern Europe*, ki je izšla pri Založbi ZRC. Pri isti založbi sta izšli tudi knjigi Upravljanje območij s kulturno dediščino in Izbrani primeri varovanja kulturne dediščine.

Janez Nared

Tretje zborovanje slovenskih geomorfologov

Livške Ravne, 30. 5.–1. 6. 2014

Geomorfološko društvo Slovenije je od 30. maja do 1. junija 2014 organiziralo Tretje zborovanje slovenskih geomorfologov na Livških Ravnah v Posočju. Po tradiciji je tudi tokratno srečanje potekalo v lokalnem Centru šolskih in občinskih dejavnosti, kar v veliki meri prispeva k bolj sproščenemu vzdušju. Vsebinsko je bilo zborovanje osredotočeno na geomorfologijo slovenskega gorskega sveta, prisotne pa so bile tudi nekatere druge teme. Aktualne raziskave so bile predstavljene v 17 predavanjih, od tega so bila tri vabljena, ter na 17 posterjih. Zborovanje so še posebej popestrile tri ekskurzije, kjer smo si udeleženci ogledali zlasti sledi pleistocenskih poledenitev ter drugih hidro-geomorfni procesov kot so podori, poplave in potresi. Posočje in zahodna Slovenija nasploh je območje z nadpovprečno pogostostjo večjih geomorfni procesov, ki so v veliki meri pogojeni s trenutnim seizmičnim dogajanjem ter precejšnjo namočenostjo območja. Sklepi ali popotnica, ki smo jo lahko odnesli od zborovanja je potrditev, da je bilo kljub skromnim tehničnim in materialnim pogojem v preteklosti opravljenega že veliko kvalitetnega raziskovalnega dela, ki ga raznolike in metodološko bolj izpopolnjene noveše študije dopolnjujejo. Na žalost pa samo območje Zgornjega Posočja, z izjemo nekaj parcialnih razlag, še ni bilo celostno obravnavano z vidika geomorfološkega razvoja, kjer bi z interdisciplinarnim pristopom povezali dosedanje znanje.

Glavnina dogajanja je potekala na terenu, v popoldanskem času prvega in drugega dne pa so potekala predavanja in predstavitve posterjev. Prvi terenski dan je bil namenjen poledenitvi Trnovskega gozda. Ekskurzijo sta vodila Uroš Stepišnik (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani) in Andrej Mihevc (Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU) (slika 1). Čeprav je prve rekonstrukcije poledenitve na Trnovskem gozdu opravil že Melik (1959; Geografski zbornik 5), pa do pred kratkim poledenitve na tem območju ni bili posvečene večje pozornosti (glej E-geograFF 6 (2013); http://geo.ff.uni-lj.si/sites/default/files/12/e-geograff_6_poledenitev_trnovskega_gozda.pdf). Te raziskave so ovrgle nekatere navedbe predhodnikov

MATIJA ZORN

Slika 1: Po Trnovskem gozdu sta nas vodila Uroš Stepišnik in Andrej Mihevc.

MATIJA ZORN

Slika 2: Prebivali smo v idiličnem okolju Livških Raven (v osrednju Beneška Slovenija, zadaj pa Banjšice in Trnovski gozd).

MATIJA ZORN

Slika 3: Predavanja so potekala v prostorih Doma Kavka Centra šolskih in občinskih dejavnosti na Livških Ravnah nad Kobaridom.

MATIJA ZORN

Slika 4: Morenski nasip pri Volčah.

o velikosti poledenite, ki naj bi po zdajšnjih podatkih obsegala vsaj 8 km². Predmet ekskurzije pa ni bil le pretekli led, pač pa tudi sodobni, tako tisti, ki ga lahko vidimo v Veliki ledeni jami v Paradani, kot domnevni pod površinski permafrost v konti Smrekova draga (več v eni od prihodnih številke Acte geographice Slovenice). Ker je pojavna oblika permafrosta vezana na zračno cirkulacijo v jamskem sistemu, sta avtorja predstavila nov termin »kraški permafrost«.

Popoldan so na Livških Ravnah potekala predavanja (sliki 2 in 3). V dveh vabljenih predavanjih smo spoznali pleistocenske sedimente na Bovškem (Jurij Kunaver), ter tektoniko in podnebje kot oblikovalca površja zahodne Slovenije (Miloš Bavec, Geološki zavod Slovenije). Sledili sta predavanji o periglacialnih pojavih v jamah (Jure Košutnik) ter pleistocenski poledenitvi v Logarski dolini (Borut Stojilkovič; glej Dela 40 (2013); <http://revije.ff.uni-lj.si/Dela/article/view/dela.40.2.25-38>). Karel Natek (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani) je predstavil svoj pogled na uravnavanje površja, Nadja Zupan Hajna (Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU) pa je predstavila relief na Marsu (glej Geosciences Journal 18-3 (2014); <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs12303-014-0003-0>).

Drugi dan sta nam Jurij Kunaver in Karel Natek na terenu predstavila ledeniške ostanke na Livku, prodorno dolino Nadiže, ter poledenitev v Breginjskem kotu. Popoldan je bilo najprej na sporedu vabljen predavanje o današnji in prihodnji slovenski geomorfologiji (Karel Natek), sledilo je predavanje o antropogenih reliefnih oblikah kot indikatorjih za odložene odpadke (Mateja Breg Valjavec, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU; glej Geografijo Slovenije 26 (2013); <http://giam2.zrc-sazu.si/sites/default/files/9789612544553.pdf>), ter dve predavanji o varovanju geomorfološke dediščine – na primeru jam (Jure Tičar) in visokogorja (Mojca Zega s sod., Zavod Republike Slovenije za varstvo narave). Jurij Kunaver je predstavil rečne terase na Bovškem, Tajan Trobec (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani) pa prostorsko-časovno analizo poplav v Sloveniji. Zanimiva je ugotovitev: »... Kljub številnim drugačnim navedbam v literaturi na podlagi izvedene analize ugotavljamo, da nimamo dovolj oprijemljivih dokazov, ki bi nedvoumno pričali o spreminjanju števila hudourniških poplav na območju Slovenije v zadnjem času. Ravno tako za sedaj ne kaže na očitne spremembe pri njihovi razporeditvi prek leta ...«. Sledilo je predavanje o biokoroziji (Mitja Prelovšek, Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU), pri katerem nas je kar malo presenetil podatek, da na primer pri izvirih »... v Malnih biokorozija prispeva [kar] okoli 95 % k združenemu bio-kemičnemu raztapljanju kamnine ...«, ter tektoniki vodiškega dela Ljubljanske kotline (Petra Jamšek Rupnik s sod., Geološki zavod Slovenije; glej Annals of Geophysics 56-6 (2013); <http://www.annalsofgeophysics.eu/index.php/annals/article/view/6252>). Na koncu smo spoznali še pomen jamskih sedimentov iz Snežne jame na Raduhi (Andrej Mihevc s sod.) ter novi Atlas Slovenije za osnovne in srednje šole (Jure Tičar s sod.; glej: http://issuu.com/andrejape/docs/atlas_vzorcni), predstavljena pa je bila tudi ekskurzija Geomorfološkega društva Slovenije v Karakorum leta 2013 (Irena Mrak, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani).

Tretji dan nam je Jurij Kunaver predstavil pleistocenske sledove med Kobaridom in Mostom na Soči (slika 4).

Ob posvetu je izšel zbornik povzetkov, ki sta ga uredili Petra Gostinčar (Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU) in Irena Mrak (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani) in je dostopen na spletnem naslovu: http://www.geomorfolosko-drustvo.si/wp-content/uploads/2013/11/Zbornik_GMDS.pdf.

Glede na to, da je letošnje zborovanje potekalo z enoletno zamudo, saj je bilo zadnje leta 2009 (glej Geografski vestnik 81-2), lahko naslednje morda pričakujemo že čez tri leta.

Matija Zorn, Mateja Ferik

16. srečanje Delovne skupine za eksonime

Šmohor - Prešeško jezero, Avstrija, 5.–7. 6. 2014

Spet je leto naokrog in člani Delovne skupine za eksonime (*Working Group on Exonyms*) pri UNGEGN-u (*United Nations Group of Experts on Geographical Names*, slovensko Skupina izvedencev Združenih narodov za zemljepisna imena) smo se zbrali na njenem 16. srečanju, izvedenem v Šmohorju

MATJAZ GERŠIČ

Slika 1: Udeleženci posvetovanja pred družinskim hotelom Alpen Adria ob Preseškem jezeru.

DRAGO KLADNIK

Slika 2: Ledeniško Belo jezero (Weißensee) je dobilo ime po svetlo obarvani, z muljem prekriti plitvini, razpotegnjeni vzdolž celotne severne obale.

(Hermagor) na avstrijskem Koroškem, rojstnem kraju sklicatelja skupine, avstrijskega geografa Petra Jordana. Pravzaprav smo se zbrali in imeli posvet v hotelu Alpen Adria ob bližnjem Preseškem jezeru (Pressegger See). Naj kar takoj izpostavim, da je bila z dvojezičnostjo obarvana koroška narodnostna tematika vseskozi močno prisotna, za njeno podrobnejše poznavanje pa je v uvodnem, zelo objektivnem predavanju poskrbel jezikoslovec Heinz-Dieter Pohl s celovške univerze. Občino Šmohor - Preseško jezero v Ziljski dolini sestavlja 64 naselij, med katerimi jih ima 35 tudi slovensko ime, vendar sta po najnovjšem določili avstrijskega parlamenta iz julija 2011 le dve na seznamu tistih (skupno 164 koroških naselij), ki jim je dvojezičnost zagotovljena tudi na krajevnih tablah. To sta kraja Dole (Dellach) in Potoče (Potschach), oba južno od Preseškega jezera.

V okviru 28. zasedanja UNGEGN-a konec aprila 2014 v New Yorku je bilo izvedeno 15. srečanje delovne skupine, ki je bilo glede na okoliščine precej formalno. Udeležilo se ga je 25 izvedencev, ki so se najprej seznanili z izidom zbornika posvetovanja na Krfu z naslovom *The Quest for Definitions* (Prizadevanje za definicije) s skupno 21 prispevki. Publikacija, ki sta jo uredila Peter Jordan in Paul Woodman, je izšla pri založbi Dr. Kovač v Hamburgu. Na newyorškem srečanju je bila med drugim podana pobuda za preimenovanje delovne skupine v Delovno skupino za odnos endonim – eksonim (*Working Group on the Endonym-Exonym Relationship*). Večina udeležencev je ni podprla, ker naj bi bil delokrog skupine tudi v prihodnje osredotočen na problematiko eksonimov, ob tem pa naj ne bi bilo modro spreminjati »uveljavljene blagovne znamke«, saj je skupina široko prepoznavna pod obstoječim nazivom.

Na srečanju je sodelovalo 28 izvedencev za zemljepisna imena iz 17 držav. Šlo je za že v New Yorku dogovorjeni zadnji poskus v iskanju novih, izboljšanih definicij pojmov endonim in eksonim, saj se za vnaprej predvideva poudarek na kriterijih rabe eksonimov. 18 raznovrstnih prispevkov je bilo razvrščeni v tri sekcije: Delitev endonim/eksonim – splošni vidiki, Delitev endonim/eksonim – makroregionalni pogledi ter Delitev endonim/eksonim – nacionalni pogledi. V prvi je bil najprej podan prerez trenutnega stanja v iskanju najbolj ustreznih definicij, potem pa so referenti predstavili nekaj dodatnih uporabnih podpomenskih izrazov, osvetlili vpliv črkovnih razlik v zapisih zemljepisnih imen na njihovo eksonimizacijo, se povprašali, ali sta pojma eksonim in endonim bolj lingvistični ali geografski fenomen, razmišljali o pomenu večjezičnega okolja na opredeljevanje endonimov in eksonimov, pri čemer je bil še posebej izpostavljen pomen domorodskih jezikov, ter o vplivu členitve obeh izrazov na standardizacijo in pomenu za pripravo seznamov domačenih tujih zemljepisnih imen. Zanimivo je, da je prav vsak referent pokazal ambicijo, da s svojimi dopolnili aktivno vpliva na obstoječi definiciji obeh pojmov, kar je na eni strani sicer razgalilo njuno šibkost, a na drugi še dodatno zmanjšalo možnosti za morebitne nove širše sprejemljive rešitve. V drugi sekciji so bile izpostavljene težave nedorečenih definicij endonima in eksonima z vidika zemljepisnih imen v vzhodni Aziji, njuna členitev z vidika korejskega jezika ter poljsko-perzijskih toponimskih odnosov, osvetljeni pa so bili nekateri imenski vidiki iz srednje Evrope. Kot nekakšen »posladek« je bil predstavljen še referat *Toponimika in črno zlato ali toponimika v industrializiranem svetu*. V tretji sekciji so bili predstavljeni štirje prispevki, o pogledih članov češke komisije za zemljepisna imena na problematiko eksonimov, eksonimizaciji slovenskih zemljepisnih imen, novem seznamu poljskih eksonimov in vlogi ruščine v zemljepisnem imenoslovju Kazahstana.

V danih okoliščinah je bilo iluzorno pričakovati oblikovanje splošno sprejemljivih redefinicij obeh izrazov, zato smo se udeleženci poenotili v naslednjem:

- trenutno veljavni definiciji sta optimum, v največji meri sprejemljiv za vse, ki imajo različne poglede,
- novih definicij pojmov endonim in eksonim glavnina izvedencev delovne skupine ne sprejema,
- na zasedanju se je vseeno izoblikovalo dokaj poenoteno stališče, da bi bilo pri opredeljevanju obeh pojmov kot merilo primerno opustiti »uradno« jezika.
- dobro dokumentirana, v več publikacijah zaobjeta izmenjava mnenj je zagotovo poglobila poznavanje problematike in je lahko izvrstna podlaga za nadaljnje, tudi raziskovalne korake.

Na sobotni celodnevni ekskurziji smo se udeležili otvoritve tradicionalne prireditve Praznik slanine v Ziljski dolini (*Geiltaler Speckfest*), ki so jo že dvaindvajsetič organizirali v Šmohorju, potem pa

smo se prek Višprijske doline (Gitschtal) popeljali do turistične vasice Neusach na severni obali ledeniškega Belega jezera (Weißensee), od koder smo se peš podali do njegovega približno 10 km oddaljenega vzhodnega brega, kjer smo se vkrcali na ladjico in se vrnili na izhodišče.

Drago Kladnik

Evropska letna konferenca Združenja za regionalne študije

Izmir, Turčija, 15.–18. 6. 2014

V Izmirju je bila sredi junija 2014 na Poslovni fakulteti Univerze Dokuz Eylül evropska letna konferenca Združenja za regionalne študije (*Regional Studies Association – RSA*; <http://www.regionalstudies.org/>) z naslovom Raznolike regije: oblikovanje prožnih skupnosti in območij (*Diverse Regions: Building Resilient Communities and Territories*). Konferenca se je osredotočala na razumevanje regij in regionalnih procesov, ki se odvijajo v času gospodarskih in socialnih sprememb, po katerih je okrevanje počasno in težko predvidljivo. Udeležili so se je raziskovalci, politiki in praktiki iz več kot dvajsetih držav, ki so sodelovali s teoretičnimi in metodološki prispevki o trajnostnem regionalnem ter urbanem razvoju. Iz Slovenije so se dogodka udeležili Janez Nared, Jani Kozina in Lucija Lapuh z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU.

Program štiridnevne konference je bil sestavljen iz plenarnih predavanj, ki so jim sledile sekcije, katerih prispevki so bili tematsko razdeljeni na naslednja področja: regionalna prožnost, politika in gospodarski razvoj, prostorsko načrtovanje in infrastruktura, podjetništvo in poslovno okolje, raba zemljišč in regionalni razvoj, prestrukturiranje gospodarskih dejavnosti, geografija svetovnih financ, trg delovne

LUCIJA LAPUH

Slika 1: Poslovna fakulteta Univerze Dokuz Eylül, kjer je bila konferenca Združenja za regionalne študije.

LUCIJA LAPUH

Slika 2: Stolp z uro (Saat Kulesi) na trgu Konak (Konak Meydanı) v Izmirju je bil zgrajen leta 1901, visok je 25 metrov.

LUCIJA LAPUH

Slika 3: Mošeja Yalı (Yalı Camii) na trgu Konak (Konak Meydanı) v Izmirju je bila zgrajena leta 1755.

sile in selitve, upravljanje območij in vodenje regij, razvoj podeželskih in obrobni regij, inovacije, znanje in gospodarski razvoj, ustvarjalnost, grozdenje in pametna specializacija, institucije in regionalni razvoj, trajnostnost in podnebne spremembe, okolje in energija, razvojni modeli kulturne dediščine, turizem in izkustvene dejavnosti, načrtovanje velikih dogodkov in njihov vpliv na gostujoča mesta, čezmejno sodelovanje in povezovanju Turčije z Evropsko unijo ter razvoj Izmirja. Organizirali so tudi sekcijo za raziskovalce na začetku kariere, izobraževanje o objavljanju v angleščini kot tujem jeziku ter srečanje RSA ambasadorjev. Predstavili so dve novi, na spletu dostopni reviji Združenja: Territory, Politics, Governance (namenjena politologom, geografom, sociologom, načrtovalcem, pravnikom, humanistom in drugim, ki se ukvarjajo z upravljanjem prostora in prostorsko politiko) ter Regional Studies, Regional Science, ki sprejema ekonomske, gospodarske in planerske članke ter članke političnih in sorodnih ved. Organizatorji so poskrbeli tudi za družabnost. Dan pred konferenco so organizirali ogled mesta in sprejem udeležencev, predzadnji večer pa gala večerjo.

Naslednjo evropsko letno konferenco z naslovom Svetovna rast: regije, inštitucije in trajnostni razvoj (*Global Growth Agendas: Regions, Institutions and Sustainability*) bo organizirala Katoliška univerza Sacro Cuore v Piacenzi v Italiji, in sicer od 24. do 27. maja 2015. Zaključno predavanje bo potekalo v Milanu na prizorišču razstave Expo.

Lucija Lapuh

22. mednarodna krasoslovna šola »Klasični kras«

Postojna, 16.–20. 6. 2014

Na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU vsako leto prirejamo Mednarodno krasoslovno šolo »Klasični kras«. Tokratna, že 22. po vrsti, je imela osrednjo temo »Kras in mikroorganizmi« (*Karst and Microorganisms*) nekoliko manj geografsko obarvano. Šola je potekala pod okriljem Slovenske nacionalne komisije za UNESCO ter v okviru Jamarske zveze Slovenije (JZS), Mednarodne speleološke zveze (UIS) in Komisije za kras pri Mednarodni zvezi geografov (IGU).

Srečanja se je udeležilo 94 udeležencev iz dvajsetih držav. Kot vsako leto, je bila tudi letos izredno pestra paleta udeležencev, tako glede stroke (mikrobiologi, ekologi, sedimentologi, geologi, geografi ...) kot po raziskovalnih izkušnjah (študenti različnih usmeritev, profesorji, priznani raziskovalci, upravljalci kraških območij). Mednarodna krasoslovna šola v Postojni velja za največje redno vsakoletno srečanje krasoslovcev na svetu, ki poteka neprekinjeno že od leta 1993.

Tudi letošnje srečanje je potekalo po ustaljenem programu – prve dni so bila v dopoldanskem času na sporedu vabljeni predavanja in predavanja, ki so bila tematsko vezana na letošnjo šolo (skupno dvajset predavanj). V popoldanskem času pa smo imeli prvi dan predstavitev posterjev; nekateri izmed njih so zajeli tudi teme, ki niso bile v središču letošnjega srečanja. Predstavljenih je bilo 26 posterjev. Prvi večer se je, vsaj kar se uradnega dela tiče, zaključil z razpravo o »Nerazrešenih skrivnostih krasa« (*Unresolved Mysteries of the Karst*), kjer so bili predstavljeni pogostokrat prezrti, vendar odprti problemi na krasoslovnem področju.

V okviru prve popoldanske ekskurzije smo obiskali podzemeljski sistem Postojnske jame (Postojnska jama, Črna jama, Pivka jama), kjer smo udeležencem predstavili izsledke raziskav v Postojnski jami na mikrobiološkem in geološkem področju ter na področju vpliva turistov na jamski ekosistem. V okviru druge popoldanske ekskurzije v Škocjanske jame so bili predstavljeni tamkajšnji mikrohabitati ter rezultati raziskav v zadnjih desetih letih.

V okviru celodnevne ekskurzije po klasičnem Krasu pa smo udeležencem predstavili del porečja kraške Ljubljani (Planinska jama, Planinsko polje, Cerknisko polje, Rakov Škocjan, izvir Ljubljani-ce pri Bistri), ter del porečja reke Reke, s posebnim poudarkom na kamnolomih Lipica in Črnotiče ter brezstropih jamah v Lipovih dolinah.

Zadnji dan krasoslovne šole smo popestrili z ogledom muzejskih zbirk v Notranjskem muzeju v Postojni, šolo pa smo sklenili z obiskom Vivarija Proteus v Postojnski jami, kjer so si udeleženci ogledali

PETER KOZEL

Slika 1: Po poteh kraške Ljubljanice – tokrat pri izvirih pri Bistri.

PETER KOZEL

Slika 2: Udeleženci Krasoslovne šole na Socerbu ob koncu ekskurzije po klasičnem Krasu.

predstavitveni film o nastanku Dinarskega krasa ter podzemeljske organizme, ki so na ogled v Vivariju, na primer človeška ribica, jamske mokrice.

V okviru šole je bila objavljena posebna publikacija v angleškem jeziku z naslovom *22nd International Karstological School »Classical Karst« – Karst and Microorganisms*, kjer je zbran program šole, navodila udeležencem, vodniki po ekskurzijah ter povzetki predavanj in posterjev.

Petra Gostinčar

